

Nr 179.

Av herr **Johansson, Johan Bernhard, m. fl.**, om skyndsamma åtgärder till arbetsfredens främjande.

I en motion till fjolårets riksdag hemställde vi, »att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsam utredning *dels* angående åtgärder till förebyggande och biläggande av samhällsfarliga arbetsinställelser och därmed sammanhängande stridsåtgärder, *dels ock* angående åtgärder i övrigt till främjande av arbetsfreden» (F. K. nr 154, A. K. nr 340). Även från andra håll gjordes framställningar i enahanda riktning. I anslutning härtill beslöt riksdagen att hos Kungl. Maj:t begära »en allsidig och förutsättningslös utredning rörande de åtgärder på föreningsrättens och arbetsrättens områden, som kunna vidtagas i syfte att rättsligen utbilda arbetsgivarnas och arbetarnas fackliga föreningsväsen och att främja arbetsfreden».

Med anledning av detta riksdagsbeslut tillsatte Kungl. Maj:t den 31 december 1934 en kommitté av tre personer för att företaga en förberedande utredning angående ingripanden från samhällets sida på vissa områden av det ekonomiska livet. Direktiven för denna kommitté ha emellertid givits en utomordentligt vittutsvävande formulering. Efter att ha tagit del av densamma kan man näppeligen frigöra sig från den bestämda känslan, att arbetsfredens främjande genom olika praktiska åtgärder är ett bisyfte för regeringen och en genomgripande omdaning av den nuvarande produktionsordningen huvudsyftet. Det heter sålunda i statsministerns yttrande till statsrådsprotokollet bl. a.: »Hur viktigt det än är att oundvikliga strider hållas inom ramen för vad allmän rättskänsla bjuder, är uppenbarligen det stora samhälleliga intresse, som här anmäler sig, att motverka störningar i det ekonomiska livet samt att trygga produktionens normala gång och en jämn folkförsörjning. Detta problem kommer att kvarstå även efter ytterligare partiell lagstiftning till arbetsfredens tryggnad och måste angripas från vidare utgångspunkter än hittills.» Från denna synpunkt upprullas sedermera en hel serie frågor av den mest långt gående syftning rörande äganderätts-, kredit- och anställningsförhållanden i samhället. Meningen är att efter den förberedande utredningens avslutande tillsätta ett antal specialkommittéer för dessa skilda spörsmåls klarläggande. Det är alltså en utredningsapparat av väldiga mått, som här planeras. Tidpunkten, då den kan ha fullbordat sitt värv, torde svårigen

kunna bestämmas, men grundad orsak finnes att antaga, att den är belägen i en ganska avlägsen framtid.

För vår del måste vi på det livligaste beklaga, först att regeringen i det längsta undvikit att upptaga arbetsfredsproblemen och sedan att den, när detta äntligen sker, vill göra sin ståndpunkt beroende av lösningen av en rad omfattande frågor, som väsentligen falla utanför själva arbetsfredsavsnittet. Vi kunna nämligen omöjligen anse, att riktlinjerna för det igångsatta kommittéarbetet stå i någon rimlig överensstämmelse med vad riksdagen verkligen begärt. Bakom regeringsdirektiven skymta planer, som torde varit fullkomligt främmande för riksdagsmajoriteten. Denna har uttalat sig för en undersökning av olika konkreta uppslag till hämmande av de förödande arbetsstriderna och till befästande av yrkesorganisationernas förankring i rättsordningen. Regeringen svarar med en utredning, i vilken tyngdpunkten vilar på spörsmålet om organisationen av vår folkförsörjning. Sistnämnda problem är utan tvivel av oerhörd betydelse, men sambandet mellan detta och arbetsfredsfrågorna är i hög grad en ren konstruktion. Vem vill på allvar göra gällande, att sådana spörsmål som t. ex. rörande medlingsförfarandets utbyggande, förbud mot samhällsfarliga konflikter, tillskapandet av ökade garantier för att avgörandet om arbetsstrider sker efter moget övervägande och i betryggande former o. s. v., icke utan olägenhet skulle kunna lösas oberoende av t. ex. frågorna om bankernas kreditgivning och om inskränkningar i den enskilde ägarens bestämmanderätt över sitt företag? Vad särskilt sammankopplingen med bankernas verksamhet angår, må det erinras om, att dessa redan nu i motsats till yrkesorganisationerna äro underkastade en omfattande samhällskontroll. Dels ha de blivit föremål för en ingående rättslig reglering, dels stå de under bankinspektionens överinseende.

Icke heller kunna vi tillmäta den synpunkten någon avgörande vikt, att ytterligare lagstiftning för att trygga arbetsfreden skulle inom arbetarvärlden uppfattas som en irritation. Vi förutsätta självfallet, att lagstiftningen icke ensidigt kommer att drabba den ena eller andra parten på arbetsmarknaden, utan avväges på ett fullt rättvist och opartiskt sätt. Tidigare erfarenheter ha även givit vid handen, att åtgärder till arbetsfredens tryggnad, vilka från början mött kraftigt motstånd från de organiserade arbetarnas sida, sedermera blivit föremål för deras positiva uppskattning. Erinras må t. ex. om den snabba förändring, som arbetarnas inställning till 1928 års lagar om kollektivavtal och om arbetsdomstol undergått.

På grund av vad vi ovan uttalat och med hänsyn till arbetsfredsfrågornas betydelse anse vi, att riksdagen skyndsammast möjligt bör upptaga dem till förnyad prövning samt hos Kungl. Maj:t anhålla om deras utredande omedelbart och för sig. Beträffande planläggningen av utredningen hänvisa vi till vår inledningsvis omnämnda motion vid 1934 års riksdag.

Vi hemställa sålunda,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla, att skyndsammast och för sig utredning företages och förslag framläggas rörande frågan om åtgärder till arbetsfredens främjande.

Stockholm den 23 januari 1935.

J. B. Johansson.

Joh. Nilsson
i Kristianstad.

Gösta Bagge.

Th. Borell.

M. Svensson.

Fritiof Gustafson.

Gustaf Velandér.
